

Посудєвський І.В. – курсант 211 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ **Джу́жа О.М.**

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ДИТЯЧОМУ НАРКОТИЗМУ

Небезпека проявів наркоманії (токсикоманії) полягає в тому, що вона дуже швидко і безповоротно руйнує фізичне і моральне здоров'я людини. Смерть здебільшого настає через кілька років (інколи – місяців) інтенсивного вживання засобів, але їй передують повна деградація особи (відмова від соціально корисної праці, психічна нестійкість, порушення у статевій сфері, втрата пам'яті, тероризування рідних і знайомих тощо).

Крім того, існує тісний нерозривний зв'язок між наркоманією і злочинністю, адже наркоманія – одна з найтяжчих складових частин фонових явищ.

Серед основних причини, що впливають на поширеність наркоманії і токсикоманії в дитячо-підлітковому середовищі – це легка їх доступність. Наркотики проникають до школи, на дискотеки, в кафе, в добре відомі місця на вулицях, парках, а також на квартирах розповсюджувачів і торговців наркотиками. Наркодільки давно визначили для себе освітні установи як міні ринки збуту наркотиків в дитячо-підлітковому середовищі. Тому без жорстких заходів протидії незаконному обігу наркотиків і силового протистояння наркоугрупованню домогтися реального підвищення ефективності антинаркотичної профілактичної роботи тільки зусиллями вихователів, учителів, лікарів, психологів, соціальних працівників не виявляється можливим [1, с. 288].

Ситуація ускладнюється тим, що в недалекому минулому рання алкоголізація і токсикоманія переважно вражали дітей з неблагополучних сімей, батьки яких вели асоціальний спосіб життя [2, с. 11].

Метою віктимологічного запобігання злочинам у сфері обігу наркотиків та наркоманії у середовищі неповнолітніх є поширення концепції «здорового способу життя», яка включає в себе соціальні, психологічні, медичні, освітні заходи загальнорозвиваючого характеру, які одночасно поєднанні з відповідним правоохоронним впливом.

Провідна роль в плані організації віктимологічного запобігання незаконному обігу наркотиків серед неповнолітніх належить: вчителям, соціальним педагогам, психологам та правоохоронним органам, які безпосередньо здійснюють антинаркотичну віктимологічну роботу із неповнолітніми та відповідають за це. У кожному навчальному закладі повинні бути телефонні довідники організацій та установ, які проводять медичне обстеження, надають психологічну та медичну допомогу підліткам з наркологічними проблемами та їх батькам; номери «телефонів довіри»; телефонів чергової частини Національної поліції, дільничного офіцера поліції, оперуповноваженого кримінальної поліції та протидії наркозлочинності, в зоні обслуговування яких розташований навчальний заклад [1, с. 279].

Основними завданнями активної антинаркотичної профілактичної допомоги в освітньому середовищі є:

- зниження попиту на наркотичні і психотропні речовини;
- зниження чисельності «груп ризику» споживання наркотичних і психотропних речовин;
- зниження захворюваності на наркоманію, токсикоманію та алкоголізм, а також супутні захворювання;
- зниження тяжкості медико-соціальних наслідків, віктимності зловживання наркотичних і психотропних речовин;
- залучення в профілактичну антинаркотичну діяльність усіх без винятку установ системи освіти;

- поліпшення якості виховання і формування у дітей та молоді антинаркотичних установок;
- поліпшення якості освіти шляхом підвищення рівня здоров'я і зміни ціннісної орієнтації учнів;
- підвищення якості здоров'я дітей і молоді;
- покращення криміногенної обстановки в регіоні;
- роз'єднання наркотичних асоціальних груп;
- надання дітям і молоді консультативної психокорекційної і реабілітаційної допомоги;
- повернення до загальноосвітніх закладів дітей та молоді, які пройшли лікування і реабілітацію у зв'язку з наркозалежністю, і здійснення профілактичної роботи з ними щодо запобігання зривів і рецидивів;
- здійснення антинаркотичної профілактичної роботи в сім'ях учнів, а також в місцях дозвілля дітей та молоді;
- створення в загальноосвітніх установах атмосфери негативного ставлення до наркотиків і осіб, які вживають наркотики [3, с. 201-202; 4, с. 50].

Для забезпечення реалізації усестороннього підходу до проблеми віктимологічного запобігання у сфері обігу наркотиків серед неповнолітніх, систему запобіжних антинаркотичних заходів повинна носити комплексний та поетапний характер. При підготовці комплексних програм віктимологічного запобігання незаконному обігу наркотиків серед неповнолітніх необхідно виходити з того, що вона повинна: а) бути націлена на вирішення практичних задач по усуненню негативних властивостей незаконного обігу у середовищі неповнолітніх і спиратися на досягнення науки в цій галузі; б) безпосередня участь правоохоронних органів, а особливо підрозділів превентивної діяльності Національної поліції у заходах віктимологічного запобігання; в) враховувати реально існуючі суперечності і процеси, що відбуваються в суспільстві, які підтримують різні види аморальної поведінки; г) визначати тактику викорінювання негативних властивостей незаконного обігу наркотиків серед неповнолітніх; д) не лише формулювати цілі, засоби і методи запобігання з ними, але і

передбачати організаційні та інші заходи перебудови і інтенсифікації діяльності всіх суб'єктів запобіжної дії.

Список використаних джерел

1. Кримінологічна віктимологія: навч. посіб. / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Василевич В. В. та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Джужі. Київ: Атіка, 2006. 352 с.
2. Мякцінова Я. Профілактика негативних явищ серед молоді й підлітків: посібник. Київ: Світ, 2010. 59 с.
3. Профілактика наркоманії у дитячому, підлітковому та молодіжному середовищі: довідник для соціальних працівників, вчителів, шкільних психологів, батьків / Б. П. Лазоренко, О. Т. Баришполець, Н. Ю. Максимова та ін.; за ред. Б. П. Лозоренка. Київ: Держсоцслужба, 2015. 300 с.
4. Прохоренко С. М. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання незаконному обігу наркотиків серед студентської молоді. Митна справа. 2014. № 4(2). С. 47-53.